

Hitzaurre gisa

Belen Uranga

Soziolinguistika Klusterra

b.uranga@soziolinguistika.eus

Azken aspaldian ohikoa den bezala, 2018ko BAT Aldizkariko urteko laugarren zenbakiak HAUSNARTU Euskal Soziolinguistika Sariak emandako lanik hoberenak bildu ditu, kasu honetan, 109 zenbakian. Hona-koa, lehiaketaren XI. edizioa izan da, eta, zalantzarik gabe esan daiteke, euskararen biziberritze-prozesuaren ikerketa-esparruan bere erreferentzialtasuna lortzen ari dela.

Horrela, bertara aurkezten dira gero eta jakintza-esparru desberdinagoetan landutako lanak. Alde batetik, hizkuntza-plan-gintzari dagozkionak, eta, bestetik, soziologia edota antropologia diziplinetan landutakoak. Metodologikoki ere, desberdinak dira lanak, batzuk ikerketa zientifikotan oinarritutakoak direlako eta besteak haus-

narketa eta proposamenetan ekarpen sendoak egin nahi dituztelako. Horrela, gero eta egoera historiko, sozial eta linguistiko konplexuagoan eragin behar den honetan, ezagutza areagotzen laguntzeko tresna garrantzizkoa bilakatu da HAUSNARTU lehiaketa.

Aurtengo edizioan irabazleak izan diren hiru lanak biltzen dira, beraz, BAT 109 zenbaki honetan, eta, baita, saria jaso ez arren, HAUSNARTU epai-mahaiari eta BAT Argitalpen Batzordeari interesgarria iruditu zaion beste artikulua bat ere.

Hasteko, aipatu behar da lehiaketan lehen saria jaso duen **Izaskun Kuartango Atxaren** "Bezero misterioetsuaren teknika herri-administrazioetako zerbitzu-hizkuntzaren ebaluazioan" lana. Bertan, Hizkuntza Politikarako Sailburuordetzak zerbitzu-hizkuntzaren ebaluaziorako gaur egun era-biltzen dituen bitartekoak deskribatzeaz gain, EAEko administrazio desberdinetan, zerbitzu-hizkuntzaren ebaluazioa egiteko

proposamen zehatzak eskaintzen dira. Epai-mahaiaren ikuspegitik, berritasun nabarmena da marketinaren esparruan hain ezaguna den metodologia hau zerbitzu publikoaren ardurak ebaluatzeko proposamena egitea.

Lehiaketaren bigarren saria jaso du **Miren Artetxe Sarasola** EHUKo irakasleak “Hiztun berriak eta bertso-mundua” lanarengatik. Estilo oso dotorean idatzitako testua, saiakera-esparruko hausnarketa-maila oso altuko lana da berau. Izan ere, maila pertsonaletik egindako hausnarketa psikologikotik abiatuta, komunitate-mailako soziologiara egiteko moduan da egilea, eta hain zuzen, hori izan da epai-mahaiak hobekien baloraturako aldea, alegia, bertso-mundutik gizartearen beste esparruetarako ideia iradokitzaileak ere eskaintzea.

Izan ere, oso egunean dagoen gaia da hiztun berrien bizipen askotarikoak, bai auto pertzepzioaren ikuspegitik zein komunitatearen bertatik ere ematen den erantzunengatik. Kasu honetan, hiztun berrien hizkuntza-identitatea eta hizkuntza-erabilera analizatu da, bertsolaritzaren bidetik euskaldundu diren hainbat kasu hurbiletik begiraturaz; gainera, testuinguru soziolinguistiko bereziki zaila duen Ipar Euskal Herriko testuinguruan. Azken finean, egi-leak berak aipatzen duen eran, interesa

du ikusteak, zein eragin duen bertsotan trebatzeak eta bertso-munduan sozializatzek hitzun berrien legitimazio-prozesuan. Hori guztia, aldi berean, beste esparru batzuetako prozesuak hobeto ulertzeko lagungarri izango diren zantzuak biltzen direlarik.

Irati Lizeaga Elizalde teknikariak jaso du lehiaketaren hirugarren saria “Lintzirin: Eragin Linguistikoaren Ebaluazioan oinarritutako Euskara Sustapen Ekintza Plana (ESEP)” lanarengatik. Lan horretan, egileak datu-bilketa handia egin du ezagutzeko zein den gune komertzial horretara biltzen den populazioaren perfila eta egiten duten hizkuntza-erabilera; horrez gain, batez ere *arnasguneak* deituriko udalerri euskaldunetan aplikagarriak den Eragin Linguistikoaren Ebaluazioaren (ELE) metodologiaren aplikagarritasuna ere agerian jartzen du. Ondorioz, eremu geografiko eta funtzional desberdinetan modu sistematikoagoan erabil dadin lagungarri izan daiteke.

Lanak, beraz, Lintzirin merkataritza-gunea du aztergai. Gunea udalerri oso euskalduna den Oiartzun herriko lurretan egon dagoen arren, bertaraten diren kontsumitzaileak

gune ez hain euskalduneko Irun eta Donostiatik ere etortzen direla baieztatu da. Ikerketa honek kontsumitzaile horien hizkuntza-hautuak agerian jarri ditu eta horiek zer nolako eragin linguistikoa duten, Oiarzungo *arnasgune* deitu daitekeen udalerrian. Jakina, eragin hori mugatzeko ekin-tza-plana ere proposatu du egileak.

Proposamenok ez dute izaera betearazlea, eta horrek hainbatetan eman dezake proposamenaren ahuleziaren itxura, *desideratum* batean geratzen itxura emanaz. Baina lanaren berezko balioa ere bada agerian jartzea errealitatearengan eragiteko dauden egiturazko zailtasunak.

Lehiaketan saririk jaso ez arren, BAT aldizkariko zenbaki honetan argitara eman nahi izan du batzordeak **Onintza Legorburu Larrea** euskara teknikariaren honako lana: “Genero rolek hitanoaren erabileran izan duten eragina: Antzuolako herritarren diskurtso eta praktikak”. Lan horretan, gaur egun azterketa ugari eskatzen ari den generoaren arabera hizkuntza-hautuak nola eta zergatik gertatzen diren aztertzen da, baina, espezifiko are eta modu sakonagoan galtze-prozesuan dagoen hitanoaren erabilera. Ikerketak erakusten du gizarteko beste desoreka batzuen isla bezala, kasu honetan ere, alde nabarmena dagoela gizonezkoen eta emakumezkoen hitanoaren erabileran. Erabilera horretan identitate-gaiak ere tartean direlarik, *hizkuntza-muda* hitanoaren alde gertatzea ahalduztze-prozesuaren ispilu ere izan daitekeela adierazte da lanean, eta

hori desberdin gauzatzen dela emakumezkoen eta gizonezkoen kasuetan.

BAT Aldizkariko **Gurean atalak** bi artikulua bildu ditu. Lehenengoa da **Zigor Etxaburu Urbizuk** idatzitako “EAEko Administrazioa euskalduntzeko sistema. Balantze bat eta aurrera begirako proposamen batzuk” lana. Bertan, EAEko 86/1997 dekretua aztertuta da IV eta V. Plangintzaldien ebaluazioak erabilia. Azterketa egin eta ebaluazioa kontuan hartuta, dekretu berria izan beharko lukeenaren inguruan proposamen zehatza egin du egileak, gutxienik honako lau ezaugarri hauek ziurtatu beharko liratekeela aldarria eginez: hizkuntza-eskubideak bermatzea, erabilera errazteko neurriak ziurtatzea, prebentzioa arretaz zaintzea eta eraginkortasun irizpidea barneratzea.

Azkenik, BAT 109 zenbakia ixten duelarik, **Paula Elosuak** eta **Antton Peñalbak** idatzitako “Komunikazio-kompetentziaren ebaluazioa eremu urriko hizkuntzak bizi-berritzeko lurraldeetan. EGaren proba idatzia” artikulua irakur daiteke. Bertan aztertuta da Euskararen Gaitasun Agiria (EGA) proba, batez ere, proba idatziaren inbariantza, ebaluatutako diren hiztun-profil desberdinak bereiziz: etxean H1 bezala, etxean gaztelaniarekin batera eta H2 bezala ikasi dutenak. Azpimarratu nahi da zein garrantzitsua den komunikazio-kompetentzia ebaluatzeko proben bidez lortutako emaitzen baliagarritasun-analisiak egitea, probatan oinarrituta hartzen diren erabakiak zuzenak eta bidezkoak izan daitezen. Hori guztia, jakina, oso kontuan hartu behar baita, euskara eremu urriko hizkuntza izanik, hizkuntza horretako kompetentzia egiaztatzearen ondorioak larriak izan dai-